

POSTANOWIENIE

Dnia 14 kwietnia 2015 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z powództwa P. J.
przeciwko Przedsiębiorstwu [...] S.A. w S.
o przywrócenie do pracy i wynagrodzenia,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy, Ubezpieczeń Społecznych i Spraw
Publicznych w dniu 14 kwietnia 2015 r.,
na skutek skargi kasacyjnej powoda od wyroku Sądu Okręgowego w G.
z dnia 17 kwietnia 2014 r., sygn. akt VIII Pa [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 17 kwietnia 2014 r. Sąd Okręgowy – Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w G. – w sprawie z powództwa P.J. przeciwko Przedsiębiorstwu [...] S.A. w S. o przywrócenie do pracy i wynagrodzenia – oddalił apelację powoda od wyroku Sądu Rejonowego – Sądu Pracy w K. z dnia 26 lipca 2013 r., którym Sąd Rejonowy między innymi oddalił powództwo o przywrócenie do pracy i wynagrodzenie za okres pozostawania bez pracy.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego powód zaskarżył skargą kasacyjną; skargę oparto na obydwu podstawach kasacyjnych określonych w art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. W uzasadnieniu wniosku o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania wskazano na przyczynę przyjęcia skargi do rozpoznania określoną w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wskazano, że „rozstrzygnięcie Sądu II instancji w sposób oczywisty narusza przepisy k.p.c. dotyczące postępowania apelacyjnego, w tym art. 378 § 1 k.p.c., art. 381 k.p.c. i art. 382 k.p.c., skutkując niedostatecznym ustaleniem istotnych okoliczności faktycznych sprawy, co z kolei uzasadnia zarzut naruszenia prawa materialnego, tj. art. 52 § 1 pkt 1 k.p., polegającego na jego przedwczesnym, a przez to niewłaściwym zastosowaniu do stanu faktycznego zrekonstruowanego w sposób niepełny. Zdaniem powoda Sąd II instancji naruszył również art. 52 § 1 pkt 1 k.p. w zakresie dotyczącym stopnia winy, jaki uzasadnia przypisanie powodowi ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych”. W ocenie skarżącego Sąd drugiej instancji pomimo tego, że miał obowiązek rozpoznania sprawy w granicach apelacji i powinien odnieść się do wszystkich zarzutów apelacyjnych to tego nie uczynił. Nieustosunkowanie się przez Sąd drugiej instancji do wszystkich zarzutów apelacji stanowi naruszenie art. 378 § 1 k.p.c. w stopniu uzasadniającym skargę kasacyjną, a występujące w tym zakresie braki uzasadnienia zaskarżonego wyroku uniemożliwiają kontrolę kasacyjną rozstrzygnięcia Sądu drugiej instancji, co pozwala również postawić zarzut naruszenia art. 328 § 2 k.p.c. w związku z art. 391 k.p.c. Ponadto uchybienia te - w związku z tym, że zarzuty apelacyjne pominięte przez Sąd II instancji dotyczyły naruszeń popełnionych przez Sąd I instancji w zakresie prowadzenia postępowania dowodowego i ustalenia stanu faktycznego - uniemożliwiają kontrolę kasacyjną zaskarżonego orzeczenia co do zgodności z przepisami prawa materialnego, tj. art. 52 § 1 pkt 1 k.p. W ocenie skarżącego zaniechania Sądu drugiej instancji w zakresie rozpoznania apelacji są na tyle oczywiste, że spowodowane nimi naruszenia przepisów postępowania widoczne są *prima facie*. Nierozpoznanie bowiem wszystkich zarzutów apelacyjnych w zakresie braków postępowania dowodowego przed Sądem I instancji oraz mylne zastosowanie przepisu art. 381 k.p.c. zamiast art. 382 k.p.c., skutkujące niedopuszczeniem dowodu na okoliczności istotne dla rozstrzygnięcia sprawy, pomimo że powód - reprezentowany przez profesjonalnego pełnomocnika - nie powoływał w ramach apelacji nowych faktów i dowodów, ani nie wskazywał na właściwy w tym zakresie art. 368 § 1 pkt 4 k.p.c., w sposób niewątpliwy stanowią o naruszeniach przepisów o postępowaniu odwoławczym, które mogły mieć istotny wpływ na wynik sprawy.

Ich skutkiem jest bowiem niewyczerpujące przeprowadzenie postępowania dowodowego, prowadzące do niepełnego i niedostatecznego ustalenia stanu faktycznego. W konsekwencji zaskarżony wyrok musi być uznany za obarczony brakami w zakresie podstawy faktycznej, co uniemożliwiło prawidłową jej subsumcję do norm prawa materialnego, tj. art. 52 § 1 pkt 1 k.p. Wobec opisanych wyżej zaniechań, których dopuścił się Sąd II instancji przy rozpoznaniu apelacji powoda oraz prowadzeniu postępowania dowodowego, skutkujących niepełnym i niedostatecznym ustaleniem stanu faktycznego, zastosowanie do niego art. 52 § 1 pkt 1 k.p. było przedwczesne, a przez to niewłaściwe. Skarżący wskazał – z ostrożności procesowej, na wypadek gdyby Sąd Najwyższy nie podzielił zarzutów naruszenia przepisów postępowania oraz orzekał w sprawie niniejszej skargi w warunkach związania ustaleniami faktycznymi poczynionymi przez Sąd II instancji – „na ugruntowany w orzecznictwie i doktrynie prawa pracy pogląd co do charakterystyki ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych. Otóż przyjmuje się, że zachodzi ono jedynie wówczas, gdy mamy do czynienia ze znacznym stopniem nasilenia złej woli pracownika w postaci winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa, będącego rodzajem winy nieumyślnej, która wyraża się w całkowitym ignorowaniu przez pracownika następstwa swojego działania (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 września 2001 r., I PK 634/00, OSNP 2003 nr 16, poz. 381; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 lutego 2005 r., II PK 200/04, LEX 603762; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2013 r., II PK 174/12, Monitor Prawa Pracy 2013 nr 8, s. 424-426). Tymczasem w niniejszej sprawie Sąd II instancji, akceptując ustalenia faktyczne Sądu I instancji, nie dopatrywał się takiego stopnia winy po stronie powoda, stwierdzając, że ma ona postać tylko niedbalstwa. Tymczasem samo niedbalstwo nie może być podstawą przyjęcia ciężkiego charakteru uchybienia popełnionego przez pracownika. W konsekwencji przy takim ustaleniu faktycznym co do stopnia winy powoda nie można przypisać mu ciężkiego naruszenia podstawowych obowiązków pracowniczych ze względu na brak znacznego nasilenia złej woli w postaci winy umyślnej lub rażącego niedbalstwa. Odmienna ocena dokonana przez Sąd II instancji stoi w rażącej sprzeczności z art. 52 § 1 pkt 1 k.p. oraz ugruntowanym na

jego podstawie orzecznictwem Sądu Najwyższego, a zatem stanowi oczywiste naruszenie powołanego przepisu widoczne *prima facie*".

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna powoda nie kwalifikuje się do przyjęcia jej do merytorycznego rozpoznania. Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. W związku z tym wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania powinien wskazywać, że zachodzi przynajmniej jedna z okoliczności wymienionych w powołanym przepisie, a jego uzasadnienie zawierać argumenty świadczące o tym, że rzeczywiście, biorąc pod uwagę sformułowane w ustawie kryteria, istnieje potrzeba rozpoznania skargi przez Sąd Najwyższy.

Wniesiona w sprawie skarga kasacyjna zawiera wniosek o przyjęcie jej do rozpoznania uzasadniony w ten sposób, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.). Nie można jednak uznać, że skarżący wykazał „oczywistą zasadność” jego skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Wykazanie podnoszonej w skardze oczywistej zasadności skargi kasacyjnej (art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.) – jako przyczyny przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania – wymagałoby przedstawienia tego, w czym wyraża się „oczywista zasadność” skargi oraz argumentacji wykazującej, że rzeczywiście skarga jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, LEX nr 198531, z dnia 10 sierpnia 2006 r., V CSK 204/06, LEX nr 421035, z dnia 9 stycznia 2008 r., III PK 70/07, LEX nr 448289, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 283/07, LEX nr 448205, z dnia 3 kwietnia 2008 r., II PK 352/07, LEX nr 465859 i z dnia 5 września 2008 r., I CZ 64/08). Podczas, gdy dla uwzględnienia skargi wystarczy, że jej podstawa jest zasadna, to dla przyjęcia skargi do rozpoznania – z uwagi na jej oczywistą zasadność w rozumieniu art. 398⁹

§ 1 pkt 4 k.p.c. – niezbędne jest wykazanie kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego, polegającej na jej oczywistości widocznej *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, bez potrzeby wchodzenia w szczegóły, czy dokonywania pogłębionej analizy tekstu wchodzących w grę przepisów i doszukiwania się ich znaczenia (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 września 2003 r., IV CZ 100/03, LEX nr 82274, z dnia 22 stycznia 2008 r., I UK 218/07, LEX nr 375616, z dnia 26 lutego 2008 r., II UK 317/ 07, LEX nr 453107, z dnia 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364, z dnia 21 maja 2008 r., I UK 11/08, LEX nr 491538 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 38/08, LEX nr 494134).

W judykaturze podkreśla się, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230, z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743, z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133 oraz postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 3 października 2013 r., III SK 11/13, Lex nr 1380967).

Uzasadnienie wniosku o przyjęcie niniejszej skargi kasacyjnej do rozpoznania nie spełnia powyższych wymogów; nie wykazuje, aby w sprawie występował stan „oczywistej zasadności” skargi kasacyjnej w rozumieniu przepisu art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c.

Sąd drugiej instancji w zaskarżonym rozpatrywaną skargą kasacyjną wyroku stwierdził, że Sąd pierwszej instancji przeprowadził stosowne postępowanie dowodowe, a w swoich ustaleniach i wnioskach nie wykroczył poza ramy swobodnej oceny wiarygodności i mocy dowodów wynikające z przepisu art. 233 k.p.c., nie popełnił też istotnych uchybień w zakresie zarówno ustalonych faktów, jak też ich kwalifikacji prawnej uzasadniających ingerencję w treść zaskarżonego orzeczenia. Sąd drugiej instancji uznając za prawidłowe ustalenia faktyczne i

rozważania prawne dokonane przez Sąd pierwszej instancji uznał je za własne, nie widząc w związku z tym konieczności ich ponownego szczegółowego przytaczania.

Zdaniem Sądu drugiej instancji ustalenia faktyczne zostały dokonane przez Sąd pierwszej instancji po wszechstronnym rozważeniu zebranego materiału dowodowego i mają charakter wyczerpujący. Sąd pierwszej instancji ocenił całość zgromadzonego materiału dowodowego. Ustalając stan faktyczny w przedmiotowej sprawie oparł się na dokumentach złożonych przez strony oraz zeznaniach świadków oraz powoda przesłuchanego w charakterze strony.

Rozpoznając apelację powoda Sąd drugiej instancji nie podzielił w szczególności zarzutu apelacji, że Sąd pierwszej instancji nie rozważył rozbieżności wynikających z dowodów w postaci zeznań świadków oraz zeznań powoda przesłuchanego w charakterze strony w zakresie istnienia bądź nieistnienia bezwzględneho obowiązku wydania pasażerowi biletu niezwłocznie po wejściu do autobusu i zakazu kontynuowania podróży do chwili sprzedaży i wydania biletu oraz w zakresie przebiegu zdarzeń w czasie ostatniej podróży powoda w dniu 7 maja 2012 r. na odcinku N.. Zdaniem Sądu drugiej instancji Sąd pierwszej instancji prawidłowo ocenił wiarygodność zeznań złożonych zarówno przez świadków A. Ł., B. Ł., T. O., P. S., jak i S. Z.. Ocena ta jest wyczerpująca, logiczna i zgodna z doświadczeniem życiowym jak również prawidłowo umotywowana. Sąd drugiej instancji odnosząc się do wniosków dowodowych, zawartych w apelacji, wskazał na treść art. 381 k.p.c., zgodnie z którym Sąd drugiej instancji może pominąć nowe fakty i dowody, jeżeli strona mogła je powołać w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, chyba że potrzeba powołania się na nie wynikła później. Na wnoszącym apelację spoczywa ciężar wykazania, że nie mógł powołać dowodów w postępowaniu przed sądem pierwszej instancji, albo że nie było wówczas potrzeby ich powołania. Według Sądu drugiej instancji skarżący nie wykazał, że wskazane przez niego dowody nie mogły zostać powołane w postępowaniu przed Sądem Rejonowym albo, iż potrzeba powołania tych dowodów powstała później.

Sąd drugiej instancji podkreślił, że art. 227 k.p.c. stosowany jest przed podjęciem rozstrzygnięć dowodowych, uprawnia, bowiem sąd do selekcji zgłoszonych dowodów, jako skutku przeprowadzonej oceny istotności okoliczności faktycznych, których wykazaniu dowody te mają służyć. Sąd drugiej instancji

podzielił pogląd wyrażony w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 17 maja 2013 r., II PK 263/12, że przepis art. 224 § 1 k.p.c. dotyczy tylko zamknięcia rozprawy i nie wynika z niego obowiązek przeprowadzenia wszystkich zgłoszonych przez stronę dowodów. Potrzeba prowadzenia dowodów podlega ocenie sądu na podstawie art. 217 § 2 k.p.c. i art. 227 k.p.c. Gdy sąd cywilny (pracy) zamyka rozprawę, to przed jej zamknięciem nie musi odnieść się formalnie (tak jak w procedurze karnej) do wszystkich zgłoszonych i nieprzeprowadzonych wniosków dowodowych. W szczególności nie wydaje postanowienia o nieuwzględnieniu (oddaleniu) wniosku dowodowego.

Sąd drugiej instancji stwierdził, że Sąd pierwszej instancji prawidłowo uznał, że brak wydania pasażerowi biletu i kontynuowanie podróży aż do przystanku końcowego bez wydania biletu pasażerowi stanowiło naruszenie podstawowych obowiązków pracowniczych powoda. Powód miał obowiązek wydania biletu jeszcze przed kontynuowaniem podróży. Zarówno podczas praktyk, jak i w czasie szkoleń zwracano powodowi uwagę na bezwzględny obowiązek wydania pasażerowi biletu niezwłocznie po wejściu do autobusu i zakazie kontynuowania podróży do chwili sprzedaży i wydania biletu. Powód wiedział o tym obowiązku, bowiem wykonywał go przez cały czas wykonywania pracy i nie kwestionował go. Brak wydania biletu po pobraniu pieniędzy narażał pasażera na zarzut jazdy bez biletu, a powoda – na zarzut nieuczciwości. Brak wydania paragonu fiskalnego narażał z kolei pozwanego na zarzut naruszenia prawa podatkowego. Powierzenie powodowi obsługi kasy i wykonywanie przez niego tych obowiązków spowodowało, że należało stosować wobec niego podwyższone wymagania co do staranności przy obsłudze pasażerów i przesądziło o ciężkim naruszeniu obowiązków pracowniczych. Zachowanie powoda polegające na nie wydaniu pasażerowi biletu i kontynuowaniu podróży aż do przystanku końcowego bez wydania biletu pasażerowi stanowiło naruszenie podstawowych obowiązków powoda jako kierowcy. Powód nie tylko nie wydał biletu na pierwszym przystanku, ale i na następnym. Bez znaczenia jest przy tym brak zatoki dla autobusów na przystanku; nawet bowiem w braku zatoki autobus może zatrzymać się na przystanku na tak długo jak będzie to konieczne, aby umożliwić pasażerom wejście i wyjście z pojazdu oraz sprzedaż biletów. Zasady ruchu drogowego nakazują zachowanie szczególnej ostrożności w momencie wymijania

autobusów sygnalizujących podjęcie czynności związanych z wpuszczaniem pasażerów. Powyższe okoliczności przesądzają w ocenie Sądu drugiej instancji o winie powoda. Wina ta, jak słusznie wskazał Sąd pierwszej instancji, nie ma postaci winy umyślnej – ma postać niedbalstwa, powód zaniechał swoich obowiązków pomimo, że miał możliwość prawidłowego ich wykonania. Zespół wskazanych wyżej okoliczności stanowił punkt odniesienia do subsumcji w sprawie przepisu art. 52 § 1 pkt 1 k.p. Uzasadnienie wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania nie uwzględnia stanowiska zaskarżonego wyroku w zakresie przedstawionych wyżej okoliczności faktycznych stanowiących płaszczyznę subsumcyjną przepisu prawa materialnego; nie uwzględnia także stanowiska zaskarżonego wyroku w zakresie rozważań w kwestii analiz interpretacyjnych przepisu art. 52 § 1 pkt 1 k.p. – analiz opartych na szeroko przedstawionym w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku orzecznictwie Sądu Najwyższego dotyczącym regulacji określonej w art. 52 § 1 pkt 1 k.p.

Stwierdzając, że nie zachodzą przyczyny przyjęcia skargi, określone w art. 398⁹ § 1 k.p.c., Sąd Najwyższy postanowił zgodnie z art. 398⁹ § 2 k.p.c.